

SÍMBOLS

Les persones tenim necessitat, de tant en tant, de evadir-nos de la nostra realitat quotidiana. En part, les festes nadalenques poden significar aquesta "evasió". Aquesta fuita, lògicament, es viu de distintes maneres. Per uns és la recuperació de les tradicions familiars. Per altres és recordar el naixement de Jesucrist. Mentre que per a una majoria significa simplement gaudir, de mil i una maneres, d'unes festes.

A aquest número de Quaderns Gadeso volem reflectir quin significat tenen les festes nadalenques pels ciutadans i ciutadanes a la nostra comunitat, i també com es viuen a nivell individual i familiar. Aquesta investigació vol ser una continuació de la realitzada l'any 2003 sota el mateixos paràmetres (QG nº29. Desembre 2003).

Com es pot comprovar, en general, dominen els conceptes de festes familiars i tradicionals, però una lectura més acurada d'aquests resultats ens permet deduir que el que impera és el domini del consum en tots els seus aspectes. Al mateix temps, encara que el sentiment religiós tenguí presència, es percep una disminució relevant dels símbols nadalencs de la nostra tradició catòlica: la substitució progressiva del betlem per l'arbre, o, en el seu cas, la cohabitació d'ambdós.

Per una altra banda, les festes nadalenques signifiquen quasi "un tot inclòs" que va des de les pròpies festes de Nadal fins després dels Reis, passant pel final i el cap d'any. Però més encara. De fet, les festes nadalenques, especialment en el seu aspecte consumista, omencen quasi a principi de desembre i les seves conseqüències es prolonguen fins el gener, inclús el febrer, en el sentit de fer front a les despeses fetes durant les festes.

FESTES NADALENQUES (II): CONSUMISME, TRADICIÓ, RELIGIOSITAT?

Tal com es pot veure a la taula número 1, continua essent relevant la consideració de les festes nadalenques com "**festes familiars**". Aquesta percepció encara és viva malgrat que la realitat de la família tradicional està patint un procés de canvi. Però, al mateix temps, resulta significatiu que un 14'2% consideri que el conjunt d'aquestes festes són "avorrides".

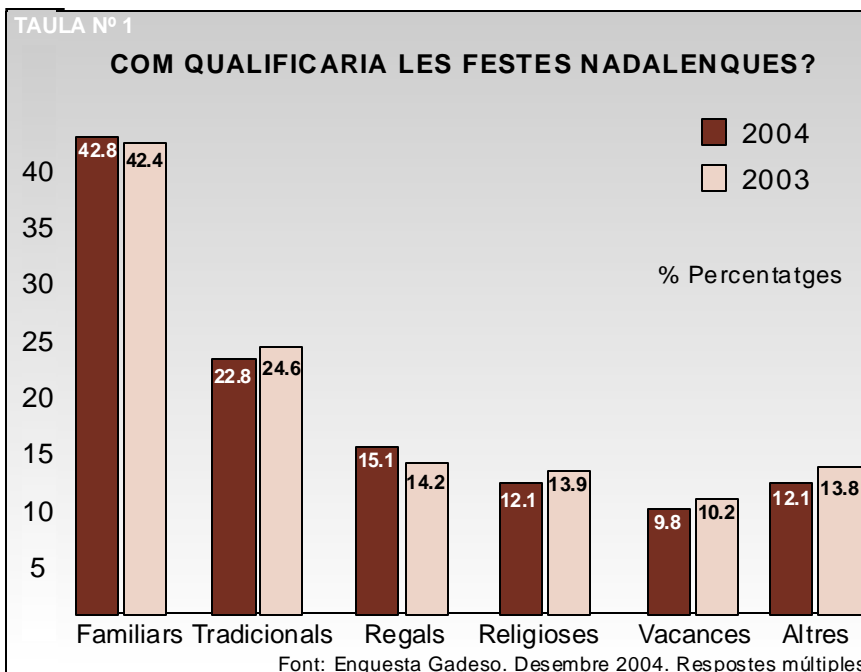
Simultàniament, també es manifesta la relació entre "**Festes tradicionals**" i les nadalenques, encara que no es precisi en què consisteix aquesta celebració tradicional. No deixa de cridar l'atenció que, precisament un símbol tradicional, com és el Betlem, va perdent de manera progressiva la seva presència. Al mateix temps aquestes festes, de alguna manera, es difuminen entre els dies de Nadal

pròpiament dits, les festes de Cap i principi d'any i les dels Reis.

Encara que no molt rellevant, pot resultar significativa la pèrdua de quasi dos punts de la qualificació de les festes nadalenques com una "**commemoració religiosa**".

No deixa de cridar l'atenció que quasi un 13% qualifica les festes nadalenques amb una realitat genèrica que denominen "**Altres**", que inclou mil i una activitats diverses. Per tant, si sumam els que diuen que les festes nadalenques són per "**Fer vacances**" i els que diuen "altres", representen quasi un 22%.

Un 15%, quasi un punt més que el 2003, considera que aquestes festes són per "**Fer/rebre regals**".

COM CELEBRAREM LES FESTES?

TAULA Nº 2

	Día de Nadal	Segona festa de Nadal	Fi d'any	Cap d'any
En família "ampla"	42.8	38	11.2	16
En família "nuclear"	27.5	25	8	9.2
En família sense fills	9.1	13.7	13.2	16
Amb amics / amigues	8	7.2	33.1	24
Fora de casa	9.2	7.1	33.2	25.2
Altres	3.4	9.5	1.3	9.6

Font: Enquesta Gadeso. Desembre 2004. Percentatges

Encara que la concepció de les festes nadalenes com a festes familiars continuï vigent, no tenen la mateixa intensitat el dia de Nadal, la Segona Festa, el Fi o el Cap d'any. La celebració en "Família" es concentra bàsicament el **dia de Nadal**, quan se sol reunir a taula tota la família ampla. És a dir, que s'aprofita l'ocasió per trobar-se no tan sols el nucli familiar bàsic sinó també altres familiars. Aquesta tradició continua vigent i són relativament pocs els que celebren el dia de Nadal fora de la realitat familiar. La **segona festa de Nadal** segueix essent una continuació "familiar" del dia de Nadal, encara que amb menys intensitat.

Hi ha un canvi radical quan ens referim a les festes de **final i cap d'any**. Especialment les de **Final d'any** es celebren amb freqüència en un contexte menys familiar i més d'amics, ja sigui en la pròpia llar o fora de casa. Pot resultar un tant significatiu que, l'any 2004, es preveu passar la festa de final d'any més a casa amb amics que fora d'ella. Entre d'altres motius, destaca la gran despesa que suposa celebrar aquesta festa "fora de casa".

Es continuen recordant les festes nadalenes de l'any passat com a "**molt familiars**", però aquesta percepció disminueix dos punts respecte a l'any anterior. En contraposició, augmenten en dos

punts els que consideren aquestes festes "**avorrides**", sobretot i progressivament entre la gent jove, encara que també hi ha persones adultes que, malgrat que oficialment manifesten recordar el Nadal de l'any passat com a molt familiar, manifesten en veu baixa un cert esgotament familiar. També augmenta en quasi dos punts els que consideren que l'any passat es varen fer "**massa despeses**".

En referència als símbols nadalencs, el "**betlem**" continua perdent presència en favor de "**l'arbre**" i es mantén la convivència simultània entre ambdós. Augmenta en dos punts el percentatge de persones que afirmen no emprar cap decoració.

COM RECORDA EL NADAL DE 2003

TAULA Nº 3

Molt familiars	53.1
Massa despesa	17.2
Avorrides	14.2
Divertides	7.2
Altres	8.3

Font: Enquesta Gadeso. Desembre 2004. Percentatges

DECORACIÓ NADALENCA

TAULA Nº 4

Arbre	29.5
Betlem	21.8
Betlem + arbre	21
Altres	13.2
Cap	14.5

Font: Enquesta Gadeso. Desembre 2004. Percentatges

QUÈ PENSAM REGALAR PER FESTES?

Hi pot haver festes nadalenques sense regals? Pareix que no. Un 15'1% considera que les festes nadalenques són una ocasió òptima per "rebre/fer regals". Aquest percentatge ha augmentat un punt respecte a l'any passat. Però dins la nostra tradició, els regals, bàsicament es dedicaven als infants la Nit de Reis. Avui les coses han canviat. Els nins i nines reben regals durant totes les festes nadalenques: el "dissabte de Nadal", el Cap d'any, i, lògicament, pels Reis. Però, a més, els subjectes actius i passius dels regals no són només els infants sinó també els adults. Com és lògic, aquesta realitat es manifesta clarament en l'augment progressiu de les despeses familiars (Taula nº 6), a on els regals formes part substancial.

Desgraciadament, malgrat certes campanyes, les joguines clàssiques perden vigència entre els regals que feim als fills menors. Si observam la taula adjunta podem comprovar com els jocs informàtics prenen importància. En principi, aquest tipus de jocs no tenen perquè ser negatius per als infants, sempre i quant no es limitin a una simple manipulació de botons, i que els seus continguts no reflexin situacions de violència evident o subliminar. Aquest darrer tema és important, doncs, com es conegut, les diverses televisions públiques i privades han signat un pacte per evitar emissions de programes agressius a horari infantil. Benvingut sigui aquest pacte. Però la darrera responsabilitat segueix corresponent als pares perquè a més de l'accés dels infants a la televisió convencional, hi ha altres productes al mercat com poden ser les pel·lícules de lloguer i mil i un programes de jocs informàtics, així com l'accés quasi il·limitat a internet. El que pot cridar l'atenció és el fet que fàcilment podem observar: els infants obrint quasi històricament els mil i un regals que els han fet els pares, els oncles, els padrins... Passada una setmana, ¿quines són les joguines que utilitzen? Curiosament, amb freqüència, solen ser les joguines més "clàssiques", mitjançant les quals poden utilitzar la seva imaginació i habilitats.

Els fills majors de quinze anys són subjectes passius dels regals. No són pocs els pares que, perquè no saben quin regal fer, es limiten a donar diners en metàl·lic. Curiosament, aquest any, aquesta moda disminueix, no sé sap si perquè les famílies tenen menys "disponibilitat monetària". Continuen vigents les robes de marca i els aparells i complements informàtics.

Entre els adults, dominen els complements de casa i la roba. És freqüent aprofitar les festes nadalenques per adquirir i/o renovar determinats mobles i electrodomèstics. Pot cridar l'atenció que, així com l'any passat regalar joies ocupava un lloc rellevant, enguany passa a ocupar un lloc secundari.

Malgrat les campanyes per promocionar les vendes als petits comerços, la tendència pareix mostrar que els consumidors continuen preferint les grans superfícies i magatzems per l'adquisició dels regals. A més de les pretengudes, i no sempre reals, facilitats de trobar-ho tot en aquest tipus de comerç, possiblement es converteix en un atractiu la facilitat d'adquirir els regals sota mil i una forma de préstcs i de pagaments atrasats. Això no és contradictori amb el fet de que les tendes especialitzades, especialment en roba i complements de casa, tinguin una presència rellevant aquestes festes.

TAULA Nº 5

TIPUS DE REGALS

	Quins regals?	A on és compren?
Adults	Complements casa / roba	Grans magatzems / Tendes especialitzades / Marques
Fills majors 15 anys	Roba marca / Informàtica	Grans superfícies / Tendes especialitzades
Fills menors 15 anys	Jocs Informàtics /Joguines marca/ Videojocs	Grans Magatzems / Majoristes joguines / Grans superfícies

Font: Enquesta Gadeso. Desembre 2004

"INTENCIÓ" DE GASTAR MENYS

A l'informe corresponent a les festes nadalenques de 2003 (QG nº29, Desembre 2004) es destacava que quasi un 70% de les famílies consultades manifestaven que pensaven gastar durant les festes la totalitat de la paga extra i una bona part del sou de desembre; el que, inevitablement, suposava "hipotecar-se" el mes de gener i, fins i tot, els mesos posteriors. Partint d'aquesta base, la taula adjunta reflexa la previsió de despeses a fer aquestes festes nadalenques en comparació amb les de l'any passat, així com els motius que tenen els que manifesten al menys la intenció de gastar menys durant aquestes festes.

El que reflexa la Taula nº 6 són les **intencions** que tenen les famílies envers les festes nadalenques d'aquest any. El que no vol dir que, posteriorment, la **realitat** sigui aquesta. Donada la voràgine consumista, és molt possible que els resultats siguin molt més negatius.

Pot cridar l'atenció que almenys un 20% tengui la bona intenció de gastar menys que l'any passat i són rellevants els motius que donen. Tots ells fan referència d'una manera o d'altra a la disminució de la "disponibilitat monetària", el que coincideix amb el darrer informe de l'INE referit a la nostra comunitat, així com a la "situació actual de l'economia domèstica" reflexada al número 44 de Quaderns Gadeso, corresponent a novembre de 2004, que fa referència a les percepcions i comportaments dels consumidors a Balears.

En contrast amb el consumisme imperant a les nostres festes nadalenques, pot resultar d'interès conèixer els darrers informes d' UNICEF i de la FAO, on es reflexa de manera patent la manca de béns i serveis bàsics per a una gran part de la humanitat, en concret dels infants. Si vol obtenir aquestes informacions pot entrar a la secció "pàgina d'opinió" de la nostra web (www.gadeso.org), on podrà accedir gratuïtament a l'esmentat informe de l'UNICEF

TAULA Nº 6

DESPESES FESTES NADALENQUES 2004

Gastarem més que l'any passat	5 %
Gastarem igual que l'any passat	75.5 %
Gastarem menys que l'any passat	19.5 %

Motius dels que "gastaran meyns que l'any passat"

- Menys capacitat de gastar
- Disminució de l'ocupació a l'entorn familiar
- Menys entrades extres
- Cal estalviar perquè el futur és incert

Font: Enquesta Gadeso. Desembre 2004. Percentatges

BONES FESTES I MILLOR ANY NOU

